

स्थानीय राजपत्र

घोराही उप-महानगरपालिका

५ नं. प्रदेश, घोराही, दाङ

खण्ड २) संख्या ३३ स्थानीय राजपत्र भाग २ मिति २०७५।११।०७

बालकल्याण समिति कोष (सञ्चालन) कार्यविधि- २०७५

परिचय

जोखिम अवस्थामा रहेका वा रहन सक्ने बालबालिकालाई तत्काल उद्धार गरी बालअधिकारको संरक्षण, सम्बर्द्धन, प्रबर्द्धन र सम्मानको लागि आवश्यक व्यवस्था गर्न केन्द्रीय बालकल्याण समितिले देहाय बमोजिमको बालकल्याण समिति कोष (सञ्चालन) कार्यविधि, २०६९ र बालबालिका सम्बन्धी ऐन २०७५ को अधिनमा रही बालकल्याण समिति कोष (सञ्चालन) कार्यविधि, २०७५ जारी गरिएको छ।

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

- (क) यो कार्यविधिको नाम “बालकल्याण समिति कोष (सञ्चालन) कार्यविधि, २०७५” रहनेछ।
- (ख) यो कार्यविधि नगर प्रमुखज्यूबाट स्वीकृत भएको मितिदेखि लागू हुनेछ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,
- (ग) “मन्त्रालय” भन्नाले प्रदेश मन्त्रालय सम्भन्तुपर्दछ ।
- (२) प्रदेश भन्नाले : ५ प्रदेशलाई सम्भन्तु पर्नेछ
- (३) कार्यालय प्रमुख भन्नाले : प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई सम्भन्तु पर्नेछ
- (घ) “बालकल्याण अधिकारी” भन्नाले बालबालिका सम्वन्धी ऐन २०७५ को दफा ६१ बमोजिम नियुक्त हुने वा तोकिएको व्यक्ति सम्भन्तुपर्दछ ।
- (ङ) “स्थानीय तह” भन्नाले घोराही उपमहानगरपालिका सम्भन्तुपर्दछ ।
- (च) “कोष” भन्नाले दफा ४ बमोजिमको बालकल्याण समिति कोष सम्भन्तु पर्छ ।
- (छ) बाल कोष भन्नाले बालबालिका सम्वन्धी ऐन २०७५ को दफा ६३ लाई सम्भन्तु पर्दछ ।
- (ज) यस कोषमा रकम नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय तहबाट विनियोजित रकम, वडाबाट कोषको लागि प्राप्त रकम, विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाबाट प्राप्त रकम,
- (झ) “जोखिम अवस्थामा रहेका बालबालिका” भन्नाले देहायका अवस्थामा रहेका बालबालिका सम्भन्तुपर्छ,
- (१) जोखिमपूर्ण श्रममा संलग्न रहेको,
- (२) हराएको वा बेवारिस अवस्थामा फेला परेको,
- (३) ऋणको कारणले बन्धकमा रहेको वा जबरजस्ती श्रमबाट पीडित भएको,
- (४) शारीरिक वा मानसिक यातना वा भेदभाव जस्ता दुर्व्यवहारबाट पीडित भएको,
- (५) दुर्घटनामा परेको, प्राकृतिक वा दैवी प्रकोपमा परेको,
- (६) बाबु वा आमा कारागार वा हिरासतमा रहेको वा कुनै कसुरसँग सम्बन्धित रहेको कारणले बेवारिस भएको,
- (७) यौनशोषण, यौन दुर्व्यवहार, बेचबिखन वा ओसारपसारमा परेको,

- (८) हिंसाबाट प्रभावित भएको,
- (९) बाबुआमा वा संरक्षकबाट बञ्चित भएको,
- (१०) अपाङ्गता भएको,
- (११) सुस्तमनस्थिति भएको,
- (१२) अपहरण वा शरीर बन्धकमा परेको,
- (१३) सडक बालबालिका,
- (१४) एच.आई.भी. एड्स संक्रमित भएको,
- (१५) जन्मने बित्तिकै आमा वा बुवाबाट तिरस्कृत भै संरक्षण विहीन अवस्थामा फेला परेको शिशु,
- (१६) विभिन्न कारणबाट आमाबुवाबाट त्यागिएका र,
- (१७) समितिले तोकेका अन्य बालबालिका ।
- (ग) “मन्त्रालय” भन्नाले सामाजिक विकास मन्त्रालय सम्भन्नु पर्छ ।
- (घ) “समिति” भन्नाले दफा ८ बमोजिमको कोष सञ्चालक समिति सम्भन्नु पर्छ ।

३. बालकल्याण समिति कोषको उद्देश्य :

- (क) जोखिम अवस्थामा रहेका बालबालिकाको उद्धार गर्ने,
- (ख) जोखिम अवस्थामा रहेका बालबालिकालाई राहत उपलब्ध गराउने,
- (ग) जोखिम अवस्थामा रहेका बालबालिकालाई पारिवारिक पुनर्स्थापना गर्ने,
- (घ) आवश्यक मनोसामाजिक परामर्श तथा स्वास्थ्योपचार उपलब्ध गराउने र,
- (ङ) जोखिम अवस्थामा रहेका बालबालिकाको बालअधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धनको सुनिश्चितता गर्ने ।

४. कोषको स्थापना :

- (१) जोखिममा रहेका बालबालिकालाई तत्काल उद्धार, राहत, स्वास्थ्योपचार र पुनर्स्थापना सहितको सहयोगका लागि बालकल्याण समिति कोष नामको एक कोष स्थापना गरिनेछ ।

- (२) कोषमा देहाय बमोजिमका रकमहरु रहनेछन् :
- (क) नेपाल सरकारबाट प्राप्त रकम,
- (ख) विदेशी सरकार, संघ, प्रदेश स्थानीय तह तथा स्थानीय तहको वडा कार्यालय, अन्य संघसंस्था वा कुनै स्रोतबाट प्राप्त रकम ।

५. कोषमा रकम जम्मा गर्न सक्ने :

बालबालिकाको क्षेत्रमा नेपालभित्र कार्यरत रही स्थानीय बालकल्याण समितिसँग सहकार्य गर्न चाहने, अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरुले इच्छाएको रकम, स्थानीय सरकारले कोषमा जम्मा गर्न सक्ने छन् ।

६. कोषको उपयोग :

कोषको रकम देहायको कामको लागि उपयोग गरिनेछ :

- (क) जोखिम अवस्थामा रहेका बालबालिकाको उद्धार गर्न,
- (ख) जोखिम अवस्थामा रहेका बालबालिकालाई राहत दिन, स्वास्थ्योपचार गर्न तथा पुनर्स्थापना गर्न,
- (ग) समितिबाट स्वीकृत कार्यक्रम सञ्चालन गर्न,
- (घ) समितिबाट गरिने कार्यक्रमको अनुगमन गर्न
- (ङ) बालबालिकाको हक हित सम्बन्धमा समितिले तोके बमोजिमको अन्य जोखिम न्यूनीकरणका कार्य गर्न र गराउन ।

७. कोषको रकम अन्य काममा उपयोग गर्न नसकिने :

- (१) कोषको रकम दफा ६ मा लेखिए बाहेकको अन्य काममा उपयोग गर्न सकिने छैन ।
- (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कोषको कुल खर्च रकमको दश प्रतिशतसम्मको रकम समितिको सचिवालय, सञ्चालन गर्ने खर्चको लागि उपयोग गर्न सकिने छ । कोषको स्थापना, बैठक खर्च स्थानीय तहले व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

८. समितिको गठन :

- (१) कोषको सञ्चालन तथा खर्च र व्यवस्थापन गर्ने काम समेतको

लागि एक कोष सञ्चालक समिति रहनेछ ।

- (२) कोष सञ्चालक समितिको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ :
- (क) नगर प्रमुख- संयोजक
- (ख) नगर उप-प्रमुख- सदस्य
- (ग) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत- सदस्य
- (घ) स्थानीय तहको लेखा प्रमुखले तोकेको लेखाको कर्मचारी कोष व्यवस्थापक- सदस्य
- (ङ) जिल्ला बालकल्याण समितिको प्रशासकीय अधिकृत- सदस्य
- (च) स्थानीय वाल गृह संचालक- सदस्य
- (छ) सम्बन्धित शाखाको प्रमुख- सदस्य-सचिव
- (ज) अन्य सदस्य आवश्यक परेमा स्थानीय तह प्रमुखले तोक्न सकिने

९. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

- (क) जोखिम अवस्थामा रहेका बालबालिकाको उद्धार गर्ने, स्वास्थ्योपचार गर्ने, पुनर्स्थापना गर्ने तथा त्यस्ता बालबालिकालाई राहत दिने सम्बन्धमा आवश्यक कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने,
- (ख) कुनै बालबालिका जोखिम अवस्थामा भए वा नभएको निर्धारण गर्ने,
- (ग) स्वीकृत कार्यक्रमको लागि कोष परिचालन गर्ने वा गराउने,
- (घ) स्वीकृत कार्यक्रम कार्यान्वयन भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने,
- (ङ) जोखिम अवस्थामा रहेका बालबालिकालाई राहत स्वरूप दिइने रकमको मापदण्ड बनाई लागु गर्ने,
- (च) जोखिम अवस्थामा रहेका बालबालिका सम्बन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धान गर्ने वा गराउने,
- (छ) समितिबाट गरिने कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने वा गराउने,
- (ज) बालबालिकाको क्षेत्रमा काम गर्ने निकाय तथा संस्थासँग समन्वय गर्ने,

- (भ) कोष वृद्धिको लागि स्रोतको खोजी गर्ने,
- (ज) जोखिम अवस्थामा रहेका बालबालिकासम्बन्धी अन्य काम गर्ने वा गराउने,

१०. समितिको बैठक र निर्णय :

- (१) समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ ।
- (२) समितिको बैठक संयोजकले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।
- (३) समितिको बैठक बस्नुभन्दा कम्तीमा चौबीस घण्टा अगावै समितिको सदस्य-सचिवले बैठकमा छलफल हुने कार्यसूचीसहितको सूचना सवै सदस्यहरुलाई दिनु पर्नेछ ।
- (४) समितिको दुई तिहाइ सदस्यहरु उपस्थित भएमा समितिको बैठकको लागि गणपुरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।
- (५) समितिको बैठकको अध्यक्षता समितिको अध्यक्षले गर्नेछ, बैठकमा विशेष सदस्यको रुपमा जिल्ला प्रशासन कार्यलय प्रमुख जिल्ला अधिकारी, जिल्ला प्रहरी प्रमुखलाई आमन्त्रण गर्नु पर्नेछ ।
- (६) समितिको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ ।
- (७) समितिको निर्णय समितिको सदस्य-सचिवले प्रमाणित गरी राख्नेछ ।
- (८) समितिको बैठकसम्बन्धी अन्य कार्यविधि सो समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।
- (९) जोखिममा रहेका बालबालिकाको आकस्मिक उद्धार तथा पुनर्स्थापना गर्नुपर्ने अवस्था भएमा समितिको संयोजक र सदस्य-सचिवको आपसी सहमतिले आवश्यक हुने रकम निकासो खर्च गर्न सक्ने छन् । तर सो खर्च रकम समितिको बैठकबाट अनुमोदन गर्नु पर्नेछ र रकम पेटी कोषको रुपमा राख्नु पर्नेछ ।

११. कोषको प्रशासनिक खर्च :

समितिको प्रशासनिक खर्च कोषमा जम्मा भएको रकमबाट खर्च हुने छैन ।

१२. खाताको सञ्चालन :

- (१) कोषको रकम समितिको निर्णयले कुनै स्थानीय बैंकमा आवश्यकता अनुसार मुद्दती र चल्ती दुवै प्रकारको खाता खोली जम्मा गर्नु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको खाताको सञ्चालन समितिको सदस्य-सचिव र स्थानीय तहको लेखा शाखामा काम गर्ने तोकिएको कर्मचारीको संयुक्त दस्तखतबाट हुनेछ ।

१३. कोषको लेखा र लेखा परीक्षण :

- (१) कोषको आय व्ययको लेखा स्थानीय सरकारले अपनाएको लेखा प्रणाली बमोजिम राखिनेछ ।

१४. रकम फ्रिज नहुने :

प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कोषको रकम खर्च नभई आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बाँकी रहेमा त्यस्तो रकम फ्रिज हुनेछैन ।

१५. प्रतिवेदन पेश गर्ने :

- (१) समितिले आफूले गरेको कार्यको वार्षिक प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र कार्यपालिकामा समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको प्रतिवेदन समितिले सार्वजनिक गर्न सक्नेछ ।

१६. बैठक भत्ता :

समितिका अध्यक्ष तथा सदस्यले समितिको बैठकमा भाग लिए वापत प्रति बैठक रु. १००० (एक हजार) रकम बैठक भत्ता वापत र अनुगमन वापत बालबालिका व्यवस्थापन तथा आतेजाते खर्च स्थानीय सरकारको नियम अनुसार व्यवस्था गर्न सकिनेछ । (जोखिममा परेको बालबालिकालाई व्यवस्थापनको लागि लाग्ने यातायात खर्च)

१७. कोषको सचिवालय :

कोषको सचिवालय स्थानीय तहको सम्बन्धित शाखामा रहनेछ ।

१८. अभिलेख राख्ने :

समितिले आफूले गरेको काम कारवाहीहरूको अभिलेख दुरुस्त राख्नु पर्नेछ ।

१९. निर्देशन दिन सक्ने :

(१) स्थानीय तहको प्रमुख तथा उप-प्रमुख, कार्यालय प्रमुखले समितिको काम कारवाहीको सम्बन्धमा समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिन र अनुगमन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दिएको निर्देशनको पालना गर्नु समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

२०. अधिकार प्रत्यायोजन :

समितिले यस निर्देशिका बमोजिम आफूलाई प्राप्त भएका अधिकारहरू मध्ये आवश्यकता अनुसार केही अधिकार समितिको अध्यक्ष, सदस्य वा समितिको कुनै अधिकृत कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

२१. कोष खारेज हुन सक्ने :

(१) कुनै कारणवश कोष सञ्चालन गर्न आवश्यक नभएमा कार्यपालिकाले कोष खारेज गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कोष खारेज भएमा कोषमा रहेको रकम स्थानीय तहमा स्वतः हस्तान्तरण हुनेछ ।

२२. बाधा अड्काउ फुकाउने :

यस कोषको प्रयोग, कार्यान्वयन तथा सञ्चालनमा कुनै बाधा अड्काउ परेमा सम्बन्धित स्थानीय तह प्रमुखबाट समाधान हुनेछ ।

आज्ञाले,
सन्तबहादुर सुनार
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत